

Türkan VERDİYEVA
AMEA Gəncə Bölməsi
Nizami Gəncəvi Mərkəzi
E-mail: turkanverdiyeva 86@mail.ru

“NÜZHƏT - ƏL MƏCALİS”DƏ ADI ÇƏKİLƏN “GƏNCEYİ” TƏXƏLLÜSLÜ ŞƏXSİYYƏTLƏR

Açar sözlər: XII əsr, Gəncəli şairlər, “Nüzhət-əl məcalis” toplusu, tanınmayan gəncəli şəxsiyyətlər

Giriş: XII əsr, məhz Gəncə ədəbi mədəni mühitinin önə çıxması ilə, Azərbaycanda poetik məktəbin təməlinin qoyulması eyni vaxta təsadüf edir. Bu ədəbi mədəni mühit dünyaca məşhur olan dahiləri ilə yanaşı, sonralar onların yaratdıqları parlaq ədəbiyyat nümunələri ilə də dünyaya səs salmışdır. “Yalnız XII əsr içində o qədər qüdrətli qələm sahiblərimiz yaşayıb-yaradıb ki, çox-çox xalqların bütöv tarixi boyu vücuda gəlmiş ədəbiyyatlarının çəkisi bu tutuşdurmada kasıb görünür” [4, 4].

“Nüzhətül-məcalis”in XIV əsrdə köçürülmüş məlum nüsxəsi Türkiyədə İstanbulun Carullah kitabxanasında saxlanılır. Kitab, 10 ilə (1250-1260) yazılmışdır. Kitabın Azərbaycan dilində tərcüməsi, mənası “Ürəkaçanlar məclisi” deməkdir. Kitabı Azərbaycan dilinə filologiya elmləri doktoru, professor Nəsim Göyüşov tərcümə etmişdir. Və əlimizdə olan bu kitabı nəşr edən AMEA Gəncə bölməsinin sədri, akademik Fuad Əliyev olmuşdur. Tərtibçisi Camal Xəlil Şirvani olan “Nüzhətül – məcalis” kitabındakı, X-XIII əsrlərdə farsca yazıb-yaratmış rübailər toplusuna nəzər saldıqda adını belə eşitmədiyimiz nə qədər Gəncədə yazıb, yaradan şəxsiyyətlər barədə məlumatlar alırıq. Şirvanşah Əlaəddinin adına tərtib olunmuş bu kitabda 380 nəfər böyük və kiçik Azərbaycan şairlərinin əsərləri barədə məlumatlar öyrənə bilərik. Bu cüngün ən vacib cəhəti bizə naməlum olan sənətkarların aşkar olunmasıdır. Cüngün daha bir özəlliyini də Xəlil Yusifli belə qeyd edir: “Cüngün qiymətli cəhətlərindən biri də odur ki, burada Nizaminin başqa heç bir mənbədə qeyd olunmayan 10 rübaisi qorunub saxlanılıb. Az qala şəxsiyyətinə şübhə edilən Məhsəti Gəncəvinin isə 90 rübaisi var ” [2, 98]. Bu kitabın Gəncə tarixi və ədəbiyyatı üçün önəmini Rafael Hüseynov da xüsusilə qeyd edir. “Nüzhət əl-məcalis”əmək biz Rəziyyə Gəncəvi, Doxtər-e Salar, Doxtər-e Həkim, Gavə, Doxtər-e Səti, Doxtər-e Xətib kimi şairlərimizin varlığından xəbərsiz idik” [3, 97]. Kitabda nə az, nə çox, 24 (bəzi mənbələrdə 30 qeyd edilir) Gəncə şairinin yazdıqlarından nümunələr verilib. Bu bizə onların varlığı haqqında əsaslı sübutdur. Lakin kitabda yalnız yaradıcılıq nümunələri verildiyi üçün həmin Gəncə şairlərinin həyatı haqqında bir məlumat verə bilmirik. Bu onu göstərir ki, həmin dövrdə Gəncə şəhəri elm, mədəniyyət, sənət və ədəbiyyat mərkəzi olaraq, Azərbaycanın inkişafında hansı önəmi daşmışdır.

“Nüzhət əl-məcalis” də rübailəri verilən və istər adları, istərsə də hər hansı şeirləri verilən ədəbi dövriyyədə olmayan gəncəli şairlərin sayı 30-a yaxındır. Əlbəttə, biz yalnız o şəxsləri əminliklə “gəncəli” deyə ayırıyıq ki, adlarının, ya təxəllüsələrinin yanında nisbələri işlənilib. Amma topluda nisbəsi nişan verilməyən, rübailərinin üstündə imza olaraq yalnız təxəllüsləri göstərilən şairlər də az deyil” [3, 97]. Adlarını qeyd edə bildiyimiz bu qədər gəncəli şairlərin arasında Rafael Hüseynovun da qeyd etdiyi kimi hələ neçə belə şairlər müəyyən etmək mümkün olardı. Biz yalnız adının qarşısında “Gəncəvi”, “Gəncəyi” təxəllüsü yazılan şairləri “Gəncəli şair” kimi götürmüşük. Baxmayaraq ki, bu şairlərin əlyazmalarının

əksəriyyəti itib-batmışdır lakin, günümüzə qədər gəlib çatan mənbələrdən sinəsi şairlərlə dolu olan şəhərin zəngin potensiala malik olan ədəbi mühitinin olması danılmaz bir faktdır.

Şəmsəddin Əsəd Gənceyi, Əmir Şəmsəddin, Şəms Əsəd, - Nizami və Məhsətidən sonra böyük, lakin o qədər də tanınmayan Gəncə şairlərindən biridir. Divanı bizim dövrümüzdə qədər çatmasa da, onun bəzi rübailəri “Nüzhətül –məcalis” kitabından əlimizə gəlib çata bilmişdir. Şairin demək olar ki bütün motivlərdə şeirləri vardır. Şairin şeirlərində ney, dəf, cəng misal çəkilərək təsəvvüfi musiqini, bahar və güllər misal çəkilərək fəsillərin təsvirini, şam və şahidin sifətini, mədh və duaları, şərab motivlərini və hicran, vüsəl, ayrılıq, həsrətdən yazılan eşq rübailərini görmək mümkündür .

Yanar şamı özü ilə müqayisə edən şair, hər ikisinin də ayrılıq və eşq əzabından yandığını, əzab çəkdiyini söyləyir. Misraların digərində isə şamı məhv edəninin onun dili, yandığı yer olduğunu qeyd edir. Çünki şam yandığı yerindən əriyərək yox olur. İnsanlarla müqayisədə insan ağızı ilə, dilindən qidalanaraq həyat sürməsinə baxmayaraq, şam da isə hər şey əksinə baş verir. Bu cür bənzətmə şairin dərin düşüncə sahibliyindən xəbər verir [1, 42].

Şairin beytlərinin birində Həzrəti Məhəmmədə ithafən belə cümlələr vardır; “Bütün varlığın, bu düzənin qurğunun qaymağı sənsən” O, Həzrəti Məhəmməd Peyğəmbəri dünyadakı düzgünlüyün sahibi hesab edərək, əməllərinə nəzarət edib ona sığınmağı tövsiyə edir. Onun ucaldığı yeri Ərşin qülləsinə bənzədib söyləyir ki, onun ucaldığı yerə kimsə ucala bilməz [1, 37].

Sufilər dəf və neylə ifa olunan musiqilər altında rəqs edərkən özlərinin qəm-kədərini, dərđini unudurdular. Bu yolla onlar dünyəvi sıxıntılardan özlərini azad edirdilər və səmaya ucalırdılar. Bir növ ruhları göylərə qalxır, mənəvi rahatlıq tapırdılar. Şəmsəddin Əsəd Gənceyidə də ney sevdası hiss olunurdu. O, cəngdə vurulan zərbələri sadəcə zərbəyə yox, bir xoş naləyə bənzədir və insanı onu hiss edib duymağa, onu yaşamağa çağırır. O belə hesab edir ki, ney də ürəyin eşq atəşindən və məhəbbətindən nalə etməli, dəf də ona görə vurmalıdır.

Şəms Əsəd Gənceyi şeirlərində bahar təsvirli, bahar motivli şeirlərə geniş rast gəlinir. Baharın gül ətiri, xoş tərəvəti hiss olunan misralarda yüksək əhval ruhiyyə hiss olunur. Misralalarda sevdiyini bahara, gülə, çiçəyə bənzədən aşiqin təmiz sevdasını duymaq olur.

Onun ürəklə bağlı olan şeirlərinin birində eşq əzabından əziyyət çəkən ürəyinin pərişan halını yarına anlatmağa çalışan bir gəncin şikayətlərini duyuruq. Güclü məhəbbəti səbəbilə ürəyi qarşısında aciz qalan aşiq, məşuqənin ürək oğrusu olmasından, xəbəri belə olmadan onun ürəyini çalmasından giley-güzar edir. Lakin bununla da, məşuqədən gələn hər qəm, kədəri xoş qarşılayır və ürəyinə dərd eləmir [1, 115].

Şəmsəddin İlyas Meydani (Gənceyi), İlyas, İlyas Meydani, -də Nizami və Məhsəti müasirlərindəndir. Onlar qədər məşhur olmasa da, Gəncə şairlərindən biridir və yaxşı şeirləri vardır. Nüzhət-əl məcalisdəki şeirində cəngin başının ucalığının səbəbini ustadına boyun əyməyində görən şair, insan üçün ağıllı insanın, ustadının yanında olmağı və onun sözüne qulaq asmağı ən düzgün yol hesab edir [1, 63].

Şərab haqqında yazdığı misralarda şərabi saf su, ruhun cövhəri adlandırır. Yalnız cahillərin onu şərab adlandırdığını qeyd edir. Şairin düşüncəsinə görə aqıl insan üçün şərab bir xeyir qaynağıdır. Şərabın rəngini gülün rənginə bənzədən şair, qəm çəkən zaman onun bir damlasının belə yetərli olduğunu qeyd etmək istəyir. O düşünür ki, dünyanın o tayndakı qəfil hücumu unutmaq üçün bir damla şərab yetərli olur. Buradakı “qəfil hücum” deyərək xəbərsiz gələn ölümdən bəhs edir.

Şairin digər şamla bağlı olan beytlərində isə deyilir ki, hansı ürək ki, sevmir, aşiq olmur, o ürəkdə iman ola bilməz. Sevən insan mərhəmətli olur. Mərhəmətli olmaq isə imandan irəli gəlir. Əgər bir can eşq, sevgi tələb etmirsə demək o can, can deyil, onda can yoxdur. Bu cür bənzətmələri ilə bəlli olur ki, Şəmsəddin İlyas Meydani sevgi şairi olub.

Həmid Gənceyi (Rəşid Gənceyinin oğlu) – Gəncənin şair şəxsiyyətlərindən biri olub. Haqqında heç bir məlumat yoxdur. Ancaq “Nüzhətül məcalis” də rübailərinə rast gəlinir. Bahar fəslinə aid olan rübaisində müsbətə köklənmiş şair ruhu hiss olunur və baharın gəlməsindən həvəslənən biri meyvə dəvət olunur. Baharın gəlişi ilə səhraların al-əlvan olmasından, bülbüllərin coşub cəh-cəh vurmasından danışan şair baharı altuna, yəni qızıla bənzədir. Bahar fəslə torpağa var-hal gətirir, onu bərəkətli edir. Onu ən dəyərli nemətə çevirir. Müəllif sual verir ki, “əgər qızıl, altun, qönçəyə var-hal sevinc gətirirsə, bəs nədən bu qədər kədərliyə?” Buradakı qızıl baharın gəlməsinə işarə olunur. “Əgər bahar gəlibsə qönçənin bu qədər kədərli olmasının səbəbi nədir?” Həmid Gənceyi hiss olunur ki, “Bahar vurğunu” olub və baharın gəlişinin verdiyi xoşbəxtliyi başqa heç nədə axtarmamaq üçün bu cür misralar düşünüb. O baharın özünü bir xoşbəxtlik hesab edib [1, 70].

XII əsr ədəbiyyatındakı bir çox nümunələrə nəzər salsaq görərik ki, “türk” məfhumu, aşiq və məşuqələrin, gözəllərin boylu buxunlu, xoş görünüşlü, aşıqların isə sərv boylu və cəsur baxışlı olması, türk xüsusiyyətləri təmsil olunub. Həmid Gənceyi şeirlərində də bir misrada buna rast gəlinib [1, 115].

Nəcməddin Əbdüləziz Gənceyi- Gəncəli şairlərimizdən biridir. Haqqında məlumat yoxdur sadəcə olaraq cümgün müəllifinin müasirlərindəndir. Bu şairimizin də misralarına nəzər salanda eyni XII əsr harmoniyası duyulur. Motiv məhəbbətdir, ilham aldıqları mənəbə isə gözəllik, gül-çiçək, aydır. O məşuqəni ay ilə qarşılaşdırır. O, öz yarını aydan da gözəl hesab edərək, ayın belə onun gözəlliyyindən utandığını qeyd edir [1, 73].

Sə`d Rə`d Gənceyi -az tanınan Gəncəli şairlərdəndir. XII əsr poeziyasının əsaslı motivlərindən olan eşq və məhəbbət mövzusunda yazan şairlər kimi Sə`d Rə`d Gənceyi şeirlərində də yarı gül-çiçəyə, bahara bənzətmələr, gülün yarın gözəlliği qarşısında aciz qalması, yarın zülfünün gözəlliği, güldən üstünlüyü hiss olunur. Onun şeirləri ilə müasiri olduğu Nəcməddin Əbdüləziz Gənceyi misralarındakı oxşarlıq açıqca görünür, hər iki şair də yarının gözəlliyyənin qarşısında təbiətin xəcalət çəkib utandığını qeyd edir. Rə`d Gənceyidə yarın camalını gül ilə qarşılaşdırıb, onun simasındakı gözəlliği çəməndə oxşadıb, onu özü yarada bilmədiyindən, bu acizlikdən xəcalət çəkir [1, 87].

Şeyx Bürhan (Bürhanəddin) Gənceyi, Şeyx Bürhanəddin Hüseyn Gənceyi, - haqqında məlumata rast gəlmədiyimiz sadəcə rübaisi məlum olan Gəncəli şairlərdəndir. Müəllif sevgini o qədər təmiz və saf hisslərlə yaşayır ki, özünü dünyanın xoşbəxti və sahibi hesab edir. Misralarda özündən razılıq duyulsa da, bu, öz sevgisindən əminlik və onun verdiyi xoşbəxtlikdən doğan təbii bir hiss kimi qəbul edilir [1.80].

Əmir (Nə Cib) Ömər Gənceyi - ehtimal oluna bilər ki bu şairimiz də Ömər Gənci ilə eyni şəxsdir. Ancaq bu sadəcə bir ehtimaldır. Çünki həyatı barədə əlavə heç bir məlumata rast gəlinmir. Nüzhət-əl məcalisdə sadəcə şeirlərinin olduğunu və adının qarşısında “Gənceyi” yazılması xəbər verir ki, o da XII əsr Gəncə şairlərindəndir. Onun yara məktubla bağlı bir rübaisinə nəzər salarsaq görərik ki, rübaidə aşiq öz yarının məktubunun qısalığından narazılıq edərək deyir ki, “mənim ömrüm sənə məktubunun qısalığı qədərdir”. Məktub qısa olanda məşuq qəm içində olur, ömrü gödəlidir. Bir məktubun aşıqın həyatında necə böyük rol oynadığının, unudulmaq qorxusu ilə yaşayan bir aşıqın həyatında yazılan hər cavabın, məktubun ona necə xoşbəxtlik saçdığına şahidi oluruq. Aşıq yazdığı hər məktubda qələmlə yazdıqlarının içinə qəlbini də atmaq istəyən aşıqın səmimiyyətini və təmiz məhəbbətini görürük [1, 96].

Rəzi (İmam Raziəddin) Gənceyi, Mövlana Raziəddin haqqında məlumatımız olmayan sadəcə rübaisi ilə tanış olduğumuz növbəti Gəncəli şairlərimizdəndir. Cümgündəki şeirlərində qeyd edilən “Müşk” gözəl qoxusu olan, ceyranın göbəyindən alınan ətirli maddədir. Məşuqənin saçının rəngi və ətri müşkün qoxusunu belə aparıb. İnsan müşkün

qoxusunu birin milyarda nisbətində hiss edir. Yarın qoxusunun hansı dərəcədə olduğunu düşünərkən aşıqın məhəbbətinin dərəcəsini ölçmək üçün dərəcə yetməz. Bu cür bənzətmə ilə yalnız dəli aşıqlər sevə bilər. Aşağıda Müxtəsər Gənceyi misralarında da “Müşk” lə bağlı sətirlərə rast gəlinir [1, 161].

Müxtəsər Gənceyi -haqqında məlumatımız olmayan Gəncəli şairlərdən biridir. Eynilə Rəzi Gənceyidəki kimi yarının saçının qoxusunu müşkün qoxusundan üstün tutan Müxtəsər Gənceyi saçı üzünə tökülən ay üzlü yarının saçı üzündəykən onu niqaba bənzədir. Misralarda saçından söhbət açarkən qəzəblənən məşuqə saçını açıb yerə tökür. Aşıq isə ona yalvarır ki, gəl eşqdən danışanda acıqlanma, bu söhbəti də saçın kimi açıb yerə atma [1, 163].

Əyani Gənceyi - XII əsrə aid edilən Gəncəli şairlərimizdən biri hesab edilən Əyani Gənceyi də həmin dövrün tələbi ilə eyni səpkidə, məhəbbət motivli şeir yazan şairlərimizdən biridir. Bunu həmin dövrə aid edilən şairlərin şeirlərinin toplandığı “Nüzhətül-əl Məcəlis”ə əsasən deyə bilərik [1, 172]. Şeirlərində işlətdiyi “hindu” sözü qara saçı, bir gözəlin zülfünü nəzərdə tutur. “Hindu” sözü həm də qara rəngli qız, qul mənasında da işlənir. Ancaq bu misrada qul deyil, sonrakı misralara əsasən saç mənasında verildiyi güman edilir. Əyani Gənceyi gözəlin buruq saçlarının çiyinə, boynuna tökülməsindən zövq alaraq onları sərbəst buraxmağı, toplayaraq əsirlikdə saxlamamağı tövsiyyə edir.

Camal Gənceyi -XII əsrin daha bir romantik şairi olan Camal Gənceyi də öz müasirləri kimi Gül ilə “Gözəli” müqayisə edir. Öz sevdiyi gözəli güldən də ətirli, tərəvətli, xoş qoxulu, rəngarəng hesab edən şair sevgilisinin tayı bərabəri olmadığını, gülün belə ondan utandığını, o çəməyə gələndə ondan qaçıb gizləndiyini vurğulayır. Öz gözəl yarının qamətini sərv ilə müqayisə edən müəllif sevgilisini göylərə qaldırır [1, 230].

Nəcm Gənceyi -XII əsrin növbəti şairi hesab edilən gəncəli şair Nəcm Gənceyi də eyni minvalla özündən əvvəlkilər kimi öz yarını gül ilə müqayisə edərək, üstün tutur. Bal dodaqlı yarını şəkərdən şirin, xoş dilli yarını süsəndən üstün, sərv boylu yarını ucadan uca tutan şair bütün saydıqlarından üstün olan yarını mədh edir [1,231].

Nəsir Gənceyi -XII əsrin daha bir Gəncəli şairi hesab edilən Nəsir Gənceyi də öz sevgilisini, yarını misralarda canı-ruhu hesab edir. Nazlı qəmzəli yarınının gedişilə gözünün nurunun itdiyini, bədənindən can getdiyini söyləyərək yar həsrəti çəkdiyini dilə gətirir. Gedərkən məşuqun canından can getdiyini söyləyərək yarın səfərini narazılıqla qarşılayır. Yar gedərkən məşuqun bədənində bir nisgil qoyduğunu və qayıdan zaman ehtiyatlı olmağı məsləhət edir. O yara xatırladır ki bu dünya bir mənzildir, insanlarsa yolçu. Əgər o gedib qayıdarsa məşuqu yerində tapmaya bilər. Bu sözlərlə sanki yarını xəbərdar edən şair özü də zamanın qısalığını, vüsəlinə son qoyulmasını istəyir [1,290].

Rəşid Gənceyi -yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi Həmid Gənceyinin atası olmuşdur və nisbətən tanınan Gəncəli şairlərimizdəndir. Yazdığı şeirlərdən görüldüyü qədər, yarını səhər nuruna, işığa, bənzədən şair sevgilisinin onun həyatına sevinc gətirdiyini və şıltaqlıq edən oyun oynayan, hər gün səmada fərqli yerlərdə dolaşan aya bənzədir [1, 291].

Şəms Ömər Gənceyi- haqqında heç bir məlumat yoxdur. Sadəcə adının yanındakı Gənceyi təxəllüsündən məlum olur ki, XII əsrə aid olan Gəncəli şairlərdəndir. Bu şairin misralarından isə sevgilisinin gülüşündən ilhamlanan onun dişlərini inciye bənzədən aşıq təsvir olunur. Aşıq hətta sevgilisinin qədəminə belə heyrandır. Onun qaşının, gözünün, kirpiyinin oxu xatirinə, ürək gözü hədəf seçib. Bu cür bənzətmələr XII əsr şairlərinin şeirlərinin əsas süjet xəttini təşkil edir [1.191].

Fəxr Gənceyi - haqqında da əlavə heç bir məlumat yoxdur. Sadəcə “Nüzhət əl-məcəlis”də bir rübaisinə rast gəlinib və XII əsr şairlərindən hesab edilir. Şeirlərindən görüldüyü kimi məhəbbət şairi olan Fəxr Gənceyi də yarını özündən əvvəlkilər kimi göydəki nurlu aya bənzədir. Hətta yarının üzünün nurunu ayın nurundan da üstün tutaraq, yarsız qalan üzün qəmdən zülmətə döndüyünü qeyd edir [1, 217].

Ümid Gənceyi XII əsrin daha bir tanınmayan şairi Ümid Gənceyi misralarında sevdiyini fərqli bənzətmələrlə mədh edir. Bu şairin də misralarına nəzər salanda görürük ki, özündən əvvəlkilər kimi yarını, sevdalısını aya-günə, gülə-çiçəyə bənzədir. Buradakı Əqrəb və Qövs həm bürc, həm də həqiqi mənada işlənmişdir [1, 223].

Hacı Şəhab Gənceyi -XII əsr Gəncəli şairlərimizdən hesab edilir. Misralarda sevdiyi ilə söhbətə girmiş şair, dialoq aparan aşiq və onun dilindən aralarındakı məhəbbəti sevgi atəşilə söyləyən, qəlbi sevgi ilə döyünən gənc təsəvvürü yaradır. Yarından iki busə istəyən aşiq, "əvəzində o nə istərsə mən verərəm" deyərək, ona canından belə keçəcəyini vəd edir [1, 255].

Şəmsəddin İlyas (Meydani Gənceyi) -XII əsr şairlərindən hesab edilən şair Gəncə əsillidir. Şeirlərində gözəlləri vəsf edən şair, gümüş bədənli, qara saçlı hörüklü qızları öz gözəlliyi altında şəri və fitnəni gizlədən varlıqlara bənzədirdi. Bu gözəlliklər altında nə qədər sirrlər qorunur. Buradakı miyan "bel" mənasındadır, gözəllərin belinin incəliyindən söhbət açılır. Gözəllər öz gözəlliyi ilə hekayə danışır [1, 265].

Əbdüləziz Gənceyi -tanınmayan Gəncə şairlərindəndir. Şairin şeirlərinə nəzər salsaq görürük ki, əsasən eşq, məhəbbət motivləri üstünlük təşkil edir. O sevdiyini aya bənzədir, hətta onu daha üstün tutaraq "ay da sənin gözəlliyinlə ayaqlaşma bilmir" deyir. Yarın dodaqlarının şəkərdən də üstün olduğunu, gülün yarın qarşısında xəcalət çəkdiyini söyləyir. Bu cür bənzətmə tərzilə şairin yüksək zövqə və gözəllik aşiqi olmasına şahid oluruq [1, 355].

Əsəd Gənceyi- Çox tanınmayan Gəncə şairidir. Bu şairi Şəmsəddin Əsəd Gənceyi ilə qarışdırmaq olmaz. Nüzhət - əl məcəlisdə buna belə bir əsas gətirilib ki, Əsəd "Səd" adı "səadət" kökündən olub fərqli yazılır fərqli mənə daşıyır.

Sələ oğlu Gəncə, Qazi Şihab Gənceyi, Müzəffər Gənceyi adı cümgədə hallanmış tanınmayan Gəncə şairlərindəndir.

ƏDƏBİYYAT

1. Camal Xəlil Şirvani. "Nüzhətül-məcəlis". Bakı. TEAS. Press Nəşriyyat evi. 2016.488 s.
2. Xəlil Yusifli. Məhsəti Gəncəvi. Rəziyyə Gəncəvi. Şeirlər. Gəncə Poliqrafiya ASC. Gəncə - 2009.105 s.
3. Rafael Hüseynov. "XII əsrin Gəncə mədəni mühiti və bilinməyən Azərbaycan şairləri" Azərbaycanca Müasir ərəbşünaslığın banisi əməkdar elm xadimi professor Ələsgər Məmmədovun anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunmuş Şərqsünaslığın Aktual Problemləri mövzusunda respublika elmi konfransının materialları. Bakı. 18-19 dekabr. 2019. səh 97-100.
4. Rafael Hüseynov. Məhsəti necə varsa. Bakı. Yazıçı. 1989. 336 s.

Тюркан ВЕРДИЕВА

ПОЭТЫ ПОД ПСЕВДОНИМОМ "ГЯНДЖЕЙИ" В "НУЗХАТ -ЭЛ МАДЖАЛИС" РЕЗЮМЕ

Ключевые слова: XII век, гянджинские поэты, книга "Нузхат-ал маджалис", неизвестные гянджинские личности

Основная цель статьи - предоставить информацию о поэтах с псевдонимом "Гянджейи", упомянутых в сборнике "Нузхат-эль Маджалис". Потому что литературно-культурная сфера Гянджи, которая началась в XI веке с Катрана Тебризи и прославилась в XII веке с Мехсети и Низами Гянджеви, и ее представители не

ограничиваются поэтами, которых мы знаем как Абул-ула Гянджеви, Кивами Гянджеви, Абу Бакр - ибн Хосров - аль-Устад, Омар Гянджа. Хотя информации об их жизни и жизнедеятельности недостаточно, о существовании нескольких наших поэтов мы узнали благодаря стихотворениям, включенным в этот сборник. Поэтому необходимо высоко оценить значение "Нузхат-эль Маджалис" в литературе, особенно его значение в раскрытии личностей, живших и творивших в Гяндже в XI-XII веках.

Turkan VERDIYEVA

**POETS "GANJEYI' UNDER THE PSEUDONYM "GANJEYI" IN
"NUZHAT-AL MAJALIS"
SUMMARY**

Key words: XII century, Ganja poets, book "Nuzhat -el Majalis", unknown Ganja personalities

The main purpose of the article is to provide information about the poets with the pseudonym "Ganjeyi" mentioned in the collection "Nuzhat-al Majalis". Because the literary world of Ganja, which began in the 11th century with Qatran Tabrizi and became famous in the 12th century with Mahsati and Nizami Ganjavi, and its representatives are not limited to the poets we know as Abul-ula Ganjavi, Qivami Ganjavi, Abu Bakr - ibn Khosrov - al-Ustad, Omar Ganja. Although there is not enough information about their livelihoods, we have learned about the existence of several of our poets thanks to the poems included in this collection. Therefore, it is necessary to highly appreciate the importance of "Nuzhat-al Majalis" in literature, especially its importance in revealing the personalities who lived and created in Ganja in the 11th-12th centuries.

Daxil oldu: 03.06.2025-ci il